

Литвин І. М.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри теорії та практики перекладу

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Рейдало В. С.,

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Сторчеус С. В.,

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри теорії та практики перекладу

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

УКРАЇНСЬКИЙ ПЕРЕКЛАД КАЗКИ О. ВАЙЛЬДА «ВІДДАНИЙ ДРУГ»: ПРИЙОМИ ДОМЕСТИКАЦІЇ

Анотація. Статтю присвячено проблемі перекладацьких стратегій або установок перекладу художнього твору: доместикації, форенізації, нейтралізації.

Основна теза статті: в сучасному українському перекладі художнього тексту, зокрема казки, помітною є стратегія доместикації (етнокультурна установка), що диктується орієнтацією перекладного тексту на читача перекладу та пояснюється особливостями української лексики, фразеології, синтаксису, стилістики тощо.

У статті схарактеризовано перекладацькі прийоми (трансформації), що призводять до доместикації джерельного художнього тексту на матеріалі сучасного українсько-го перекладу казки Оскара Вайльда «Відданий друг».

Аргументовано, що прагматично спрямованим на адресата цільової культури зазвичай є переклад фразеологічних одиниць, позаяк образний зміст фразем співвідноситься реципієнтом як оригінального, так і перекладного текстів із еталонами та стереотипами національно-культурного бачення, сприйняття й розуміння світу. Орієнтацією на адресата цільової культури обумовлено український переклад реалій першоджерела реаліями мови перекладу. Стратегія одомашнення має місце, коли реалія першоджерела замінюється реалією мови перекладу, цю трансформацію в перекладознавстві називають уподібненням / заміною концепту на більш близький / еквонімізацією / гіпо-гіпонімічною заміною тощо. Прийомом доместикації є трансформації конотативно немаркованої лексики джерельного тексту лексикою із суфіксами суб'єктивної оцінки (демінутивами й аугментативами), які є характерною рисою українського розмовного мовлення. Прийомом одомашнення перекладного тексту казки є контекстуальні синонімічні заміни, за яких міжмовні синоніми-відповідники відрізняються семним набором як в денотативному, так і конотативному планах.

Ключові слова: художній переклад, стратегії перекладу, доместикація, форенізація, нейтралізація, конотативне значення, денотативне значення, трансформація.

Одним із актуальних питань сучасного художнього перекладу є питання про доместикацію, форенізацію та нейтра-

лізацію. По-різному визначається статус цих понять в історії перекладу: О. Тайлер в «*Essay on the principles of translation*» (1791 р.) називав їх принципами перекладу, Ф. Шлейермахер вважав методами («*Über die verschiedenen Methoden des Übersetzens*» 1813 р.), пізніше цієї ж думки були І. Левий та П. Ньюмарк, для Й. Гьоте – це максими, для Л. Венуті – стратегії, зокрема Л. Венуті увів до перекладознавства терміни *domesticating strategies* і *foreignizing strategies* («*Strategies of translation*» 1998) [1, с. 240–244]. О. Селіванова виокремлює відповідно *етнокультурну, відчужену й універсалістську* установки перекладу [2, с. 673].

Й. Гьоте, підхопивши тези про методи перекладу Ф. Шлейермахера, проголосив дві перекладацькі максими: за першою, іноземного автора читачі перекладу мають сприймати як свого; за другою, читачі перекладу самі відправляються на чужину, щоб вжитися в середовище автора й засвоїти особливості його мови (мовлення) та стилю. Пізніше запропонували додати ще один вид стратегії – нейтралізацію (англ. *neutralisation*), відповідно до якої перекладач намагається ліквідувати будь-який слід, який би характеризував ту чи іншу культурну спільноту, використавши нейтральний, немаркований стиль (праці Г. Фонга) [3]. Теоретиків і практиків перекладу, а також лінгвістів традиційно цікавить сутність цих понять і питання вибору стратегії (установки, методу) перекладу в той чи інший історичний період (Марія Тимочко, Ентоні Пім, Барбара Фолкарт, Дірк Делабастіга, Олександр Ребрій, Ілько Корунець, Тетяна Андрієнко та інші).

Основна теза нашої перекладознавчої розвідки: незважаючи на неоднорідність стратегій, сучасний український переклад художніх текстів орієнтований на реципієнта – має етнокультурну установку (або стратегію доместикації).

Мета нашої статті: висвітлити прийоми (трансформації), що призводять до доместикації джерельного художнього тексту. Ілюстративним матеріалом обрали український переклад казки Оскара Вайльда «Відданий друг», виконаний Д. Радієнко. Доместикація в процесі перекладу відбувається в резуль-

таті заміни реалій мови джерельного тексту реаліями мови перекладу; в процесі перекладу фразеологічних одиниць; перетворення немаркованих лексичних одиниць джерела лексичними одиницями із суфіксами суб'єктивної оцінки; в результаті контекстуальних синонімічних трансформацій тощо. На аналізі перелічених прийомів зупинимося у цій статті.

Основна частина. Маркерами національної специфіки художнього тексту є фразеологізми, адже фразеологічні одиниці будь-якої мови, за визначенням О. Селіванової, зберігають і транслюють в усталеній формі «уявлення етносу про світ, культурну, історико-міфологічну інтеріоризацію дійсності та внутрішнього рефлексивного досвіду народу» [4, с. 11]. Переклад фразеологічних одиниць має прагматичну спрямованість, позаяк образний зміст звороту співвідноситься реципієнтом як оригінального, так і перекладного текстів з еталонами та стереотипами національно-культурного бачення, сприйняття й розуміння світу. Здебільшого в процесі перекладу фразем застосовують стратегію доместикації (або етнокультурну установку), підбираючи в мові перекладу еквівалент, який співпадає в денотативному та конотативному плані (оцінно-емотивному, експресивному та функціонально-стилістичному) із фразеологізмом оригіналу; або тотожний за денотативним і конотативним значенням фразеологізм, але з іншим лексичним наповненням (із іншою образною основою); чи заміняють словом чи описовим нефразеологічним зворотом, що передає значення фразеологізму. Зазвичай крізь лексичне наповнення, синтаксис, стилістику, образну основу сталого виразу-відповідника в перекладі буде світитися національна компонента цільової мови: «*One morning the old Water-rat put his head out of his hole*» (Wilde O.) // «*Настав ранок, і старий Водяний Пацюк вистромив носа зі своєї нори*» (переклад Д. Радієнко). У реченні англійську ідіому (*to put*) *head out*, що має значення «to leave some place» [6], перекладено українським фразеологізмом *вистромити носа*, що означає «виглянути, визирнути звідки-небудь кудись або з'явитися десь» [7]. *Витикати (виткнути, вистромити і т. ін.) носа* – «виходити, виглядати звідки-небудь» [8, т. 5, с. 426]. Зазначені англійський та український сталі вислови близькі за значенням, проте відрізняються лексичним наповненням – компоненти фразеологізмів *head* і *ніс* перебувають у відносинах *холонім – партонім*. Дієслово *вистромити* – «Виставляти що-небудь звідки-небудь або з-за чого-небудь, з-під чогось назовні» [8, т. 1, с. 503] – у сполучі із соматизмом *ніс*, який є компонентом не одного десятка українських фразем, на кшталт *встромляти носа, вернути носа, водити за ніс, зарубати на носі, клювати носом, зарити носом* тощо, віддзеркалюють українську мовну картину світу.

Популярним компонентом українських фразем є соматизм *вуха* [4, с. 135], перекладач казки «Відданий друг» вдавня до фразеологізма із цим соматизмом: *пропускати повз вуха* – «не реагувати на те, що говорять» [7], перекладаючи тотожну за значенням англійську ідіому оригіналу *pay no attention* – «to refuse to show that one hears or sees (something or someone): to ignore (something or someone)» [9]: «*But the little ducks paid no attention to her*» (Wilde O.) // «*Проте малеча пропускала її слова повз вуха*» (переклад Д. Радієнко).

Таким чином, розглянуті українські фразеологізми-відповідники із соматичними компонентами близькі за значенням із англійськими, проте мають іншу образну основу, що має етнокультурну спрямованість.

Не настільки яскраво виражена національна специфіка книжних фразеологізмів, які мають у мовах тотожну чи близьку етимологію. Англійський вислів *not lead into any temptations*, що має значення «не введи нас у спокусу», взято з молитви, перекладач відтворив українським фразеологізмом (*не*) *збитися з дороги*, що означає «втрачати правильний напрямок у діяльності, поведінці» [7]: «*I am his best friend, and I will always watch over him, and see that he is not lead into any temptations*» (Wilde O.) // «*Я його найкращий друг, я завжди ним опікувався і пильнував, щоб він не збився з дороги*» (переклад Д. Радієнко).

Текст авторської казки адаптується до українського читача в результаті фразеологізації – коли нефразеологічний вираз джерельного тексту перекладено фразеологізмом: «*I really don't know what is the use of sending you to school. You seem not to learn anything*» (Wilde O.) // «*– Нащо ти до школи ходиш, як досі не набрався розуму?*» (переклад Д. Радієнко). Речення оригіналу *You seem not to learn anything* перекладено українським фразеологізмом у заперечній формі з часткою (*не*) *набиратися / (не) набратися розуму* – «поповнювати свої знання, набувати життєвого досвіду» [7]. «*... and envy is a most terrible thing, and would spoil anybody's nature*» // «*... заздрість – це страшний тандж, що губить людську душу*». У перекладі цього речення використано український застарілий фразеологізм, що позначає негативні емоції, страждання, приреченість людини – (*по*)*губити людську душу* – «заст. померти, загинути» [7], що підвищує градус експресивності перекладного тексту.

Помітною рисою українського розмовного мовлення є слова із суфіксами суб'єктивної оцінки (демінутивами й аугментативами), що знаходять відображення в художніх текстах. Н. Бойко відзначає, що для української мови вживання демінутивних суфіксів є доволі показовим явищем, що зумовлено «не тільки лінгвістичними особливостями мови, а й особливостями національно-психологічного складу її носіїв, зокрема такими домінантними рисами українців, як емоційність, ніжність, ліризм» [11]. Тож одомашнюючи текст казки для української аудиторії, перекладач доволі часто додає такі суфікси до іменників і прикметників у її українському перекладі – вдається до конотативних оцінно-емотивних і експресивних трансформацій: «*And what would you do in return?*» said the little bird, swinging upon a silver spray, and flapping his tiny wings» (Wilde O.) // «*– А ви йому? – тиснула маленька пташка, гойдаючись на сріблястій вербовій гілці, і швидко-швидко замахала крильцями*» (перекладач Д. Радієнко); «*Well, said the Linnet, hopping now on one leg and now on the other...*» (Wilde O.) // «*– Тож слухайте, – почала Коноплянка, стрибаючи з лапки на лапку...*» (переклад Д. Радієнко).

Іноколи подібні конотативні трансформації супроводжують інші, наприклад, метафоричну в такому фрагменті: «*...he ... often had to go to bed without any supper but a few dried pears or some hard nuts*» (Wilde O.) // «*...Ганс ... часто лягав спати, повечерявши жменькою сушених груш чи засохлих горіхів*» (переклад Д. Радієнко). Англійський іменник *a few* – «used to emphasize how small a number is» [12] перекладено українським іменником *жменька* – «зменшено-пестливе до жменя» [7], який в цьому контексті реалізує метафоричне значення: *жменя* – «перен. незначна кількість кого-, чого-небудь» [7]. У перекладі іменник *жменька* у метафоричному значенні вказує на маленьку кількість, що посилюється зменшувано-пе-

стливим суфіксом (таким чином, використано у цьому реченні комплекс трансформацій: метафоричну денотативного плану й експресивну конотативного плану).

Іменники, що утворені за допомогою суфіксів-аугментативів (-ищ-, -иськ-, -юг-, -ан- тощо), виражають ознаку збільшення, часто з емоційно-негативним відтінком лайливості чи зневаги. У досліджуваному перекладі казки О. Вайльда такий прийом одомашнення теж використано: «*'What a silly boy you are!' cried the Miller*» (Wilde O.) // «*– От дурний хлопчисько! – грімнув Мірошник*» (переклад Д. Радієнко). Пор.: англ. *a silly boy* (букв. укр. *дурний хлопець*) // укр. *дурний хлопчисько* – «перен., зневажл. Той, хто поводить себе несолідно, несерйозно чи нерозумно» [7]. Посилення експресивності відбувається також за рахунок трансформації дієслова *cried* дієсловом *грімнути* – «Голосно ляяти, дорікати кому-небудь у чомусь» [8, т. 2, с. 167].

Орієнтацією на адресата цільової культури обумовлено український переклад реалій першоджерела реаліями мови перекладу. Взагалі, не можемо не погодитися із думкою Ритви Леппігальме, що реалії прив'язують (джерельний) текст до його локального та темпорального оточення, надаючи йому місцевого забарвлення та присмаку [13]. Р. Зорівчак визначає реалії як «моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [14, с. 58]. Стратегія перекладу визначається окремими прийомами перекладу реалій: стратегія одомашнення має місце, коли реалія першоджерела замінюється реалією перекладу, цю трансформацію в перекладознавстві називають уподібненням / заміною концепту на більш близький / еквонімізацією: «*Why, if little Hans came up here, and saw our warm fire, and our good supper, and our great cask of red wine, he might get envious, and envy is a most terrible thing, and would spoil anybody's nature*» (Wilde O.) // «*Якщо малий Ганс приїде сюди і побачить наш жаркий вогонь у комині, і нашу добру вечерю, і оце барильце червоного вина, він може нам позаздрити, а заздрість – це страшний гандж, що губить людську душу*» (переклад Д. Радієнко). Звернімо увагу на значення іменника в оригіналі *cask* – «a large container like a barrel, made of wood, metal or plastic and used for storing liquids, typically alcoholic drinks» [15], якому в українському перекладі вдало дібрано відповідник *барильце* – «зменш.-пестл. до *барило*. *Барило* – невелика посудина для рідини (найчастіше з дерева) з двома днищами і опуклими стінками, стягнутими обручами» [16]. У побуті і англійців, і українців йдеться про невелику діжку чи бочку. Для відтворення розмовного стилю мовлення героїв казки О. Вайльда в українському перекладі використано комплексну конотативну трансформацію – експресивну й оцінно-емотивну завдяки додаванню суфікса суб'єктивної оцінки: *барило* – *барильце*. Слово із широкою семантикою *thing* – «used to refer in an approximate way to an idea, subject, event, action, etc.» [10] – переклали українським відповідником із конкретнішим значенням *гандж*, що належить до розмовної лексики і є синонімом до слова *недолік*, *вада* [16].

У перекладі виконано додавання іменника *у комині* для кращого сприйняття українським реципієнтом картини, змалюваної в казці. Проте у тлумачних словниках української мови зафіксовано таке значення слова *комин*: «Передня (нижня) частина димоходу варистої печі» [16] або «Димар»; очевидно,

що в контексті йдеться про «опалювальний пристрій з відкритим вогнищем» [16], який в українській мові, як правило, називають *камін*, *коминок*, а в діалектах – *ватран*, *ватрище*.

Приклад доместикації спостерігаємо в наступному фрагменті перекладу казки «Відданий друг»: «*He lived in a tiny cottage all by himself, and every day he worked in his garden*» (Wilde O.) // «*Він жив сам-один у маленькій хатинці і щодня працював у саду*» (переклад Д. Радієнко). Пор.: англ. *cottage* – «a small house, usually in the countryside» [10] // *хатинка* – «зменш.-пестл. до *хати́на*. *Хати́на* – невелика вбога або стара хата» [17], – заміна реалії на позначення житла мови оригіналу відповідною реалією мови перекладу. Знову ж таки вжито зменшувально-пестливі слова *маленька хатинка* (конотативна трансформація), що пояснюється жанром казки. Використання у перекладі власне української лексики, що характерна для жанру казки, замість першоджерельної нейтральної лексики спостерігаємо, коли український розмовний відповідник *сам-один* – «підсил., розм., са́мітник, одинак, зовсім самотня людина» [17] дібрано для перекладу фрази *all by himself* – «If a man or a boy does something (all) by himself, he does it alone or without help from anyone else» [10].

Засобом художньої виразності в українському художньому перекладі є синонімія. У досліджуваному перекладі твору О. Вайльда «Відданий друг» перекладач використав широкі можливості синонімії української мови, щоб уникнути одноманітності в українському перекладному тексті, увиразнити його мову, наблизити її до української стилістики казкового жанру. Це загальна тенденція українського перекладу англійського художнього тексту (див. статтю Ірини Литвин про переклад дієслова *to say* в українському перекладі детективної новели «Алібі актриси», виконаного Євгеном Тарнавським [18, с. 92-97]). Англійське дієслово мовлення *to say* в українському художньому перекладі має цілу низку відповідників. Ці відповідники активно залучені перекладачем казки О. Вайльда «Відданий друг» Д. Радієнко. Прямий відповідник англійського *to say* українське дієслово *сказати* є доміантою українського синонімічного ряду *говорити*, *промовляти*, *мовити*, *зауважити* тощо, які заміщають дієслово *сказати* в українському перекладі казки: «*Yes, that is just what I want to know,*» *said the Duck; and she swam away to the end of the pond...*» (Wilde O.) // «*– Так, мені теж хотілося б це знати, – зауважила Качка...*» (переклад Д. Радієнко). *Зауважити* – «коротко висловлювати зауваження, судження, міркування з приводу чого-небудь» [8, т. 3, с. 373]. Широко використано синонімічні заміни дієслова *to say* в перекладі казки, за яких міжмовні синонімічні відповідники відрізняються денотативними семами [18, с. 92-97]: *Перепитувати* – «просити кого-небудь повторити щось сказане» [8, т. 6, с. 249]: «*– Quite full? – said little Hans...*» (Wilde O.) // «*– Повний кошик? – перепитав малий Ганс...*» (переклад Д. Радієнко); *заговорити* – «Починати розмову, бесіду, звертаючись до кого-небудь; вступати в розмову з ким-небудь» [8, т. 3, с. 82]: «*Once upon a time,*» *said the Linnet, «there was an honest little fellow named Hans*» (Wilde O.) // «*– Колись давно, – заговорила Коноплянка, – жив собі один славний хлопець на ім'я Ганс...*» (переклад Д. Радієнко). *Згодитися* – «Виразити, підтверджувати свою згоду, визнаючи що-небудь правильним, доречним» [8, т. 3, с. 517]: «*'They are certainly very lovely,' said Hans ...*» (Wilde O.) // «*– А й справді, чудові, – згодився Ганс*» (переклад Д. Радієнко).

Вибір українського відповідника дієслова *to say* залежить від комунікативної ситуації. Пор.: «'Good morning, little Hans,' said the Miller. 'Good morning,' said Hans, leaning on his spade, and smiling from ear to ear. 'And how have you been all the winter?' said the Miller» (Wilde O.) // «– Доброго ранку, малий Гансе! – привітався він. – Доброго ранку, – відповів Ганс, спершись на лопату, широко всміхнувся. – Ну, як тобі велося взимку? – спитав Мірошник» (переклад Д. Радієнко). *Привітатися* – «висловлювати, виражати жестом вітання під час зустрічі; здоровкатися» [16]. *Відповідати* – «давати комусь відповідь на питання, звертання» [8, т. 1, с. 620]. *Спитати* – «Звертатися до кого-небудь з запитанням, бажаючи дізнатися про щось, з'ясувати що-небудь; ставити питання» [8, т. 6, с. 367].

Дієслова мовлення можуть замінюватися в українському тексті дієсловами психологічного та фізіологічного стану [18, с. 92-97]: «'Ah! That is always a very dangerous thing to do,' said the Duck» (Wilde O.) // «– Ой леле! Та це ж небезпечно! – сполошилася Качка» (переклад Д. Радієнко). *Сполошитися* – «Відчувши страх, переляк, насторожитися, занепокоїтися» [8, т. 9, с. 567]. «Hans, I am surprised at you, – said the Miller; – friendship never forgets» (Wilde O.) // «Гансе, ти мене дивуєш, – обурився Мірошник. – Хіба можна забути про друга!» (переклад Д. Радієнко). *Обуритися* – «виражати почуття гніву, незадоволення, роздратування» [8, т. 5, с. 597]. В українському перекладі казки О. Вайльда доволі часто англійське дієслово мовлення *to say* конкретизується прислівником, який відсутній в мові джерела, але додається в мові перекладу. Як правило, такі прислівники відображають психологічний стан персонажа: «'I am very sorry,' said little Hans...» (Wilde O.) // «– Так, мені шкода, – засоромлено мовив Ганс...» (переклад Д. Радієнко). *Засоромлено* – відчувачи сором, зніяковіння, збентеження. «'It is quite evident then that you have no sympathy in your nature,' said the Water-rat» (Wilde O.) // «– От і видно, яка у вас черства вдача, – обурено мовив Пацюк» (переклад Д. Радієнко).

Висновки. У сучасному українському перекладі художнього тексту, зокрема казки, спостерігаємо використання стратегії доместикації (етнокультурну установку), що диктується орієнтацією на читача перекладу та пояснюється особливостями української лексики, фразеології, синтаксису, стилістики тощо. Прагматично спрямованим на адресата цільової культури є переклад фразеологічних одиниць. Орієнтацією на читача обумовлено український переклад реалій першоджерела реаліями мови перекладу, а також трансформації конотативно немаркованої лексики лексикою із суфіксами суб'єктивної оцінки (демінітивами й аугментативами), які є характерною рисою українського розмовного мовлення. Прийомом одомашнення художнього тексту казки є контекстуальні синонімічні заміни, коли міжмовні синоніми-відповідники відрізняються семним набором як в денотативному, так і конотативному плані.

Перспективи. У статті висвітлено частину прийомів доместикації на прикладі українського перекладу англійської авторської казки. Перспективою подальших розвідок є дослідження та опис інших прийомів доместикації в українському перекладі англійського художнього тексту.

Література:

1. Venuti, L. *Strategies of translation*. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. London, New York : Routledge, 1998. P. 240–244.

2. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
3. Fong G. S. F. The Two Worlds of Subtitling: The Case of Vulgarisms and Sexually-oriented Language. *Dubbing and Subtitling in a World Context*. Hong Kong : The Chinese University Press, 2009. P. 39–61.
4. Селіванова О. О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). Київ – Черкаси : Брама, 2004. 276 с.
5. Вайлд О. Кентервільський привид. The Canterville Ghost. Пер. з англ. Д. О. Радієнко. Харків : Фоліо, 2017. 255 с.
6. The Free Dictionary. <https://www.thefreedictionary.com/> URL: (дата звернення: 21.02.2024).
7. Goroh. <https://goroh.pp.ua/> URL: (дата звернення: 22.02.2024).
8. Словник української мови (СУМ). URL: <https://sum11.com.ua/category/zh/> (дата звернення: 21.02.2024).
9. Merriam-Webster. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary> (дата звернення: 21.02.2024).
10. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/at-beck-and-call> (дата звернення: 21.02.2024).
11. Бойко Л. П. Стилістичні можливості суфіксів суб'єктивної оцінки в поезії Д. Павличка. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. 2010. Випуск XXIII. Частина 3.
12. Oxford Languages. URL: <https://languages.oup.com/dictionaries/> (дата звернення: 21.02.2024).
13. Лепігальме Ритва. Реалії. *Енциклопедія перекладознавства : у 4 т. Т. 2* : [пер. з англ. за ред.: Іва Гамб'є та Люка ван Дорслара; за заг. ред.: О. А. Кальниченка та Л. М. Черноватого]. Вінниця : Нова Книга, 2020. С. 185–190.
14. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). Львів : Вид-во при Львів. держ. ун-ті, 1989. 216 с.
15. Quizlet. URL: <https://quizlet.com/824004319/cask-flash-cards/> (дата звернення: 30.09.2024).
16. Словник UA. URL: <https://slovyk.ua/> (дата звернення: 22.02.2024).
17. Slovyk.me. URL: <https://slovyk.me/> (дата звернення: 22.02.2024).
18. Литвин І. М. Англійське дієслово мовлення *to say* в українському перекладі. *Актуальні проблеми сучасного перекладознавства*: зб. матер. II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Черкаси, 31 травня 2021 року) / Гол. ред. О. О. Селіванова; Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2021. С. 92–97.

Lytvyn I., Reidalo V., Storcheus S. Ukrainian translation of the fairy tale "The Devoted Friend" by O. Wilde: techniques of domestication

Summary. The article addresses the issue of translation strategies in fiction, focusing on domestication, foreignization, and neutralization.

The main thesis of the article is that the strategy of domestication (the ethno-cultural approach) is prominent in modern Ukrainian translations of fiction, particularly in fairy tales, that is defined by the translation's orientation towards the target reader. The prevalence of domestication is explained by the unique features of the Ukrainian lexicon, phraseology, syntax, stylistics, and other linguistic aspects.

The article characterizes the translation techniques (transformations) that result in the domestication of the source literary text, using the modern Ukrainian translation of Oscar Wilde's fairy tale «The Devoted Friend» as a case study.

It is argued that the translation of phraseological units is typically pragmatically oriented towards the target culture, as the figurative content of these phrases is interpreted by the recipient of both the original and translated texts through the lens of national and cultural norms, stereotypes,

and worldviews. Translators replace the culture-specific words or expressions of the original text by the culture-specific words or expressions in translation because they orient to the target audience. The domestication strategy occurs when culture-specific words or expressions of the original text are replaced by equivalents in the target language. This transformation is known as the replacement of a concept with a closer one, equonymization, hyponymic replacement, etc. The technique of domestication is the transformation of connotatively neutral lexicon

of the original text into the words with suffixes of subjective assessment (diminutives and augmentatives), which are a characteristic feature of the Ukrainian colloquial speech. The technique of domestication of the translated fairy tale involves the use of contextual synonyms, in this case interlingual synonyms differ in their semantic set, both in denotative and connotative aspects.

Key words: literary translation, translation strategies, domestication, foreignization, neutralization, connotative meaning, denotative meaning, transformation.